

MEMÒRIA D'ACTUACIONS08

© La Shirley aprenent la cirurgia d'òrbita/Elisenda Pons

© La visió dels infants sahrauís/Manel Esclusa

© En Joaquim abans de l'operació/Carlos Móser

© Ulleres per a la Zeina/Núria Andreu

GRÀCIES A TOTES LES PERSONES QUE L'ANY 2008 HEU COL·LABORAT
VOLUNTÀRIAMENT AMB LA FUNDACIÓ ULLS DEL MÓN.

SUSANA AGRA · NÚRIA ANDREU · RUBÉN ÁNGELES · FERNANDA ARANDA
LUIS ARIAS · ELENA ARRONDO · REBECA ATIENZA · JOSÉ AZOGUE · MARIA BARCELÓ
GUILLERMO ALFREDO BIANCHI · SANTIAGO BLANCO · MÒNICA BOLUDA
PABLO GERMÁN CABELLO · BEGOÑA CAMPOS · MARIBEL CANUT · LOLA CARRALERO
RICARDO CASAROLI · MIGUEL CASTRO · NAUSICA DE BARRIOS · JULIA DEL VALLE
FABIOLA EDER · MANEL ESCLUSA · M. VICTORIA FERNÁNDEZ · RUBÉN FERNÁNDEZ
PATRÍCIA FERNÁNDEZ-DEU · IZASKUN FERRER · ÀLEX FONOLLOSA · JAVIER GARCÍA
IÑAKI GENUA · CARLES GODINA · HERNÁN GRAS · HAKIM · TANIT IGLESIAS
ELISA JIMÉNEZ · MARÍA JIMÉNEZ · MIREIA JORNET · GLADYS RUTH JULIÁN
JAVIER LAISECA · JOAQUÍN LÓPEZ · ADRIÀ LORENTE · MERCEDES LUZÓN
TERESA MARIEGES · JESÚS MARTÍN · JOSÉ JUAN MARTÍNEZ TOLDOS · GERARD MARTORELL
FERRAN MASCARÓ · ISABEL MÉNDEZ · LELO MÉNDEZ · HUSSEIN MOHAMED
CARLOS MÓSER · ANDRÉS MÜLLER-THYSSEN · TERESA NOGUER · MANUEL OUTUMURO
LAURA PARRILLA · CARLES PLA · JOAN PRAT · RAMON PRAT · LAURA PELEGRIN
ELISENDA PONS · ISABEL QUEVEDO · SOLEDAD RAFEGAS · ISABEL RALLO
M. CARMEN REGAÑO · MARCO A. RODRÍGUEZ · ESTHER ROUMENS · JOSÉ LUIS ROYO
SANTIAGO RUIZ · ALFONS SANCHO · MARTXELI SECO · MARTA SERRA · MIRIAM SERRA
DAVID SINGER · TERESA SOLER · ISABEL TORRES · JESÚS TORRES · PAU TURÓN
SUSANA VALDÉS · CONCHI VARELA · MARC VILÀ · GLÒRIA VIVES · NATALIA ZAPIRAÍN

GRÀCIES

© Imatges de portada:

La Shirley aprenent la cirurgia d'òrbita. Fotografia del reportatge "Obrint els ulls a Bolívia" d'Elisenda Pons. Mostra la formació pràctica als residents bolivians becats per Ulls del món.

La visió dels infants sahrauís. Imatge de Manel Esclusa inclosa en el reportatge "Obrint els ulls al Sàhara". S'hi observen infants sahrauís després d'una revisió ocular als campaments.

En Joaquim abans de l'operació. Fotografia de Carlos Móser, guanyadora del I concurs fotogràfic Ulls del món. Mostra un nen moçambiquès abans de ser intervintut de cataractes.

Ulleres per a la Zeina. Fotografia del reportatge "Obrint els ulls al Sàhara" de Núria Andreu. S'hi pot veure un tècnic d'oftalmologia sahrauí format per Ulls del món fent una revisió òptica.

© Altres fotografies: Mercedes de la Rosa (Ulls de Maputo, 2002), Ferran Garcia (Sàhara, 2006), Manel Esclusa i Núria Andreu (Obrint els ulls al Sàhara, 2006), Elisenda Pons (Ulls d'Inhambane, 2005 i Obrint els ulls a Bolívia, 2008), Toti Ferrer (La Nit dels Ulls del món, 2008) i altres persones col·laboradores i voluntàries que han documentat les activitats de la Fundació.

El més sincer agraïment per aquesta contribució solidària.

CARTA DEL PRESIDENT

EXCEL·LÈNCIA I EQUITAT EN L'ATENCIÓ OCULAR

L'excel·lència i l'equitat en l'atenció ocular van ser els temes que es van debatre el mes d'agost de 2008 en la darrera reunió de l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa, de la qual Ulls del món forma part del Consell Assessor.

Es tracta d'ideals tan rellevants en les societats dels nostre entorn com en els països en vies de desenvolupament. L'excel·lència va lligada amb la qualitat de l'atenció clínica, com uns estàndards de control presents en qualsevol esfera de la consulta, el tractament i el seguiment ocular, però no està vinculada directament amb l'ús d'equipaments i tecnologia sofisticada. Per sobre d'aquests aspectes, l'excel·lència comporta posar èmfasi en qüestions que millorin els resultats de l'atenció ocular i no sempre implica un increment dels costos. Es pot aplicar a la planificació conceptual, a l'atenció personalitzada, als sistemes d'intervenció, etc.

És evident que la manca d'infraestructures i recursos en els països pobres és una barrera que cal vèncer, però no hi ha cap raó per no posar esforços en l'excel·lència i el respecte al dret de tots els individus de rebre cures oftalmològiques de qualitat.

L'equitat, arrelada en la justícia moral, prioritza la distribució justa dels recursos entre els col·lectius de persones d'acord amb criteris demogràfics i per sobre de les necessitats individuals.

Als països pobres, l'accés a l'atenció ocular és limitat i també discriminatori en funció de moltes variables com ara la classe social, l'ètnia i, molt especialment, el gènere. L'equitat, en l'atenció ocular, comporta facilitar serveis d'una forma acceptable, accessible i assequible per a tothom.

Ulls del món assumeix aquests reptes en la definició estratègica dels projectes de cooperació al desenvolupament oftalmològic dels països més vulnerables del món i la implementació de les diferents activitats. En aquest sentit, trobareu descrits en aquesta memòria avenços significatius aconseguits al llarg del 2008, relatius a l'accés de les persones amb deficiències visuals i sense recursos econòmics als tractaments oftalmològics de qualitat i a les correccions òptiques adequades.

A aquests resultats cal sumar-hi, també, un increment important, durant el 2008, del reconeixement públic de la Fundació per part de la societat del nostre entorn i del compromís de les persones, les organitzacions de cooperació, les entitats i les empreses que hi participeu.

Gràcies pel vostre suport, constant i estimulant. Confiem en tots i totes per seguir obrint els ulls al món.

Rafael Ribó

© Ulls del Món

SUMARI

CARTA DEL PRESIDENT	3
QUI SOM I QUÈ FEM	5
ON TREBALLEM	6
	· Ulls del Sàhara 7 · Ulls de Moçambic 7 · Ulls de Bolívia 8 · Ulls de Mali 8
COM HO ACONSEGUIM	9
	· 1 Formem els professionals locals 10 · 2 Prevenim les patologies oculars 14 · 3 Dotem els centres sanitaris 16 · 4 Sensibilitzem l'opinió pública 18
INFORME ECONÒMIC	20
COFINANÇADORS I ENTITATS COL·LABORADORES	21
ÈXITS I REPTES	22

Sabies que...

- **314** milions de persones al món són cegues o tenen visió reduïda.
 - **45** milions són cegues. **1,5** milions són menors de 15 anys.
 - **269** milions tenen visió reduïda. **145** milions la tenen a causa de defectes de refracció no corregits, dels quals **13** milions són nens i nenes entre 5 i 15 anys.

- **76** milions de persones es quedaran cegues l'any 2020 si no hi ha una intervenció efectiva.
- **2/3** parts de les persones cegues al món són dones i nenes. L'accés dels homes als serveis oftalmològics és gairebé **el doble** que el de les dones.
- El **90%** de la població amb discapacitats visuals viu als països amb menys recursos econòmics.
- El **80%** de la ceguesa és evitable o es pot prevenir.

© Elisenda Pons/Ulls del món

QUI SOM I QUÈ FEM?

PATRONAT

Comitè Executiu

Rafael Ribó i Massó, president
Borja Corcóstegui Guraya, vicepresident
Raimon Bergós i Civit, secretari
Núria Ramon i Garcia, directora general
Vicenç Capdevila i Cardona, responsable de *fundraising*

Vocals

Raimon Belenes Juárez, en representació de la Generalitat de Catalunya (conseller delegat de l'Hospital Clínic de Barcelona)
Dolores Gómez Fernández, en representació de la Diputació de Barcelona (presidenta delegada de l'Àrea de Salut Pública i Consum)
Sara Jaurrieta i Guarnier, en representació de l'Ajuntament de Barcelona (regidora del districte Sarrià-Sant Gervasi)
Fernando Iglesias García, en representació de la Fundació ONCE per a Llatinoamèrica, FOAL (director general)
Salvador Clotas Cierco, director de la Fundació Pablo Iglesias
M. Isabel Nieto Uresandi, oftalmòloga
José Juan Martínez Toldos, oftalmòleg

COMITÈ MÈDIC

Borja Corcóstegui Guraya, president
Ricardo Casaroli-Marano, secretari
M. Isabel Nieto Uresandi

Supervisors mèdics

Josep Maria Rafart i Arumí, *Ulls del Sàhara*
Iñaki Genua Goena, *Ulls de Moçambic*
José Juan Martínez Toldos, *Ulls de Bolívia*
Andrés Müller-Thyssen Bergareche, *Ulls de Mali*

Missió

La Fundació Ulls del món és una entitat sense ànim de lucre que contribueix que les persones amb deficiències visuals i sense recursos econòmics dels països pobres puguin rebre atenció oftalmològica de qualitat per part dels seus serveis locals de salut i a crear les condicions per disminuir la incidència de les patologies oculars a cada territori.

Així mateix, sensibilitza l'opinió pública del nostre entorn respecte a les deficiències en la sanitat bàsica en aquells territoris.

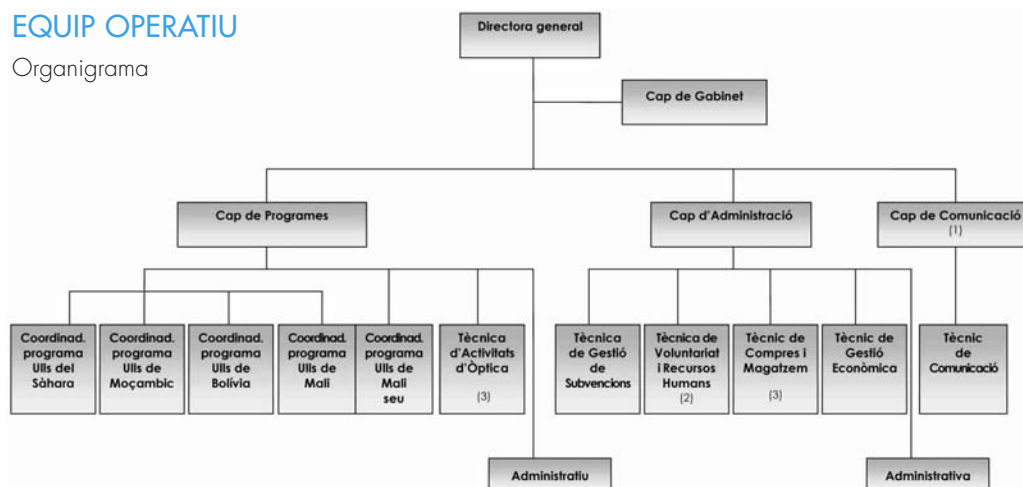
© Ulls del món

DELEGATS TERRITORIALS

Rosario Martínez Navarro, delegada a València
Lelo Méndez Aragón, delegada a Andalusia
Kike Otaegi Arizmendi, delegat al País Basc
Lurdana Gomes Teixeira, nucli territorial de Portugal
Hernán E. Gras, nucli territorial d'Argentina

EQUIP OPERATIU

Organigrama

(1) Funcions assumides per la Cap de Gabinet
(2) Funcions assumides per la Cap de l'Àrea
(3) Jornada parcial

ON TREBALLEM?

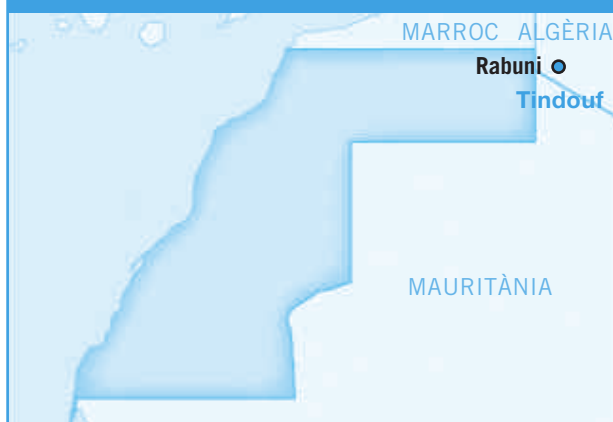
ELS PROGRAMES DE COOPERACIÓ D'ULLS DEL MÓN

© Elisenda Pons/Ulls del món

Ulls del Sàhara

- Els campaments de refugiats sahrauís de Tindouf (Algèria) es divideixen en les *wilaies* de Smara, Auserd, Dajla i l'Aaiun, cadascuna composta per 6 o 7 *daires*, i les institucions nacionals de 27 de Febrer, 9 de Juny i 12 d'Octubre.
- La població és d'uns 150.000 habitants, tot i que no es disposa de xifres exactes.
- El diàleg entre el Front Polisario i el Govern del Marroc pel conflicte del Sàhara Occidental es va trencar de nou el mes de juny, amb la posterior destitució de l'enviat de Nacions Unides, Peter van Walsum.

SITUACIÓ SANITÀRIA

La sanitat sahrauí depèn de l'ajuda exterior i les activitats vinculades als projectes no poden ser sostenibles si no és per la presència d'organitzacions sense ànim de lucre i altres organismes internacionals.

Estructura

- Existeix una infraestructura sanitària bàsica que atén les necessitats elementals. Està organitzada en atenció primària als dispensaris de *daira*, atenció secundària als hospitals regionals de *wilaia* (l'Aaiun, Smara, Auserd i Dajla) i atenció especialitzada a l'Hospital Nacional de Rabuni, l'Hospital Matern Infantil i l'Hospital Mixt de Bol-la.
- Només es pot realitzar cirurgia oftalmològica a Rabuni i Bol-la.
- Hi ha quatre centres d'òptica distribuïts entre les *wilaies* que disposen de taller i de consulta, i dues consultes sense taller d'òptica.

Professionals

- Els campaments compten des de l'any 2008 amb un oftalmòleg local, el Dr. Jalil Jatri, format per Ulls del món.
- Hi ha 13 tècnics d'oftalmologia que exerceixen a les consultes i tallers d'òptica.

Patologies

- Les principals patologies són cataractes, glaucoma i problemes relacionats amb la còrnia.
- Es registren importants problemes refractius entre la població infantil.

Ulls de Moçambic

- La província d'Inhambane i la ciutat de Maputo (capital del país) estan ubicades a la zona sud de la República de Moçambic, dividida en deu províncies.
- Amb una superfície superior als 64.000 km², la província d'Inhambane té una població de més de 1.300.000 habitants.
- Tot i els avenços registrats en l'última dècada, el país manté una gran vulnerabilitat als desastres naturals, com es va demostrar amb les inundacions i el brot de còlera que es van registrar a principis de 2008.

SITUACIÓ SANITÀRIA

Les especialitats mèdiques estan poc desenvolupades i especialment les que no són considerades prioritàries, com ara l'oftalmologia.

Estructura

- La província d'Inhambane disposa d'una xarxa sanitària que inclou 101 unitats: un hospital provincial, dos hospitals rurals, 67 centres de salut i 31 llocs de salut.
- L'Hospital Central de Maputo és la unitat sanitària de referència dels diferents centres provincials del país.

Professionals

- Vuit de les deu províncies disposen de servei d'oftalmologia als hospitals provincials, però no sempre compten amb la presència d'un oftalmòleg. És el cas d'Inhambane, en el qual l'atenció va a càrrec de dos tècnics d'oftalmologia.
- La majoria dels oftalmòlegs es concentren a Maputo, amb set professionals, cinc dels quals són especialistes nacionals que treballen regularment a l'Hospital Central de Maputo, un altre moçambiquès que ho fa de forma esporàdica i el setè és un oftalmòleg estranger.
- Al país hi ha 32 tècnics d'oftalmologia que cobreixen els serveis d'hospitals provincials i rurals.

Patologies

- Moçambic té 160.000 persones cegues i unes 600.000 amb problemes oculars, majoritàriament a causa de patologies corneals, glaucoma, tracoma, desnutrició, traumatismes i malalties degeneratives.
- El país disposa des de l'any 2007 d'un Pla Nacional d'Oftalmologia.

Ulls de Bolívia

- La ciutat d'El Alto es troba al departament de La Paz, una de les nou divisions administratives del país, adjacent a la Seu de Govern i a 4.100 metres sobre el nivell del mar.
- Constitueix un exemple impactant de concentració urbana: la seva població creix a un ritme superior al 5% anual; actualment té prop de 950.000 habitants.
- El país ha viscut un any molt convuls des del punt de vista polític i social, a causa dels enfrontaments entre grups afins i opositors al president Evo Morales.
- Aquesta situació ha provocat periòdicament parades regionals, falta de productes i aliments de primera necessitat i increment general dels preus i la desocupació.

SITUACIÓ SANITÀRIA

Els serveis de salut bolivians se centren en l'atenció primària i no atenen més de tres quartes parts de la població per motius socioeconòmics i de desplaçament.

Estructura

- El sistema sanitari públic està compost per centres de salut que brinden únicament atenció primària, hospitals de segon nivell que atenen algunes especialitats (com és el cas de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès i l'Hospital Municipal Model Corea) i molt pocs hospitals de tercer nivell que tracten totes les especialitats.
- Hi ha centres especialitzats en alguns àmbits de la salut; un d'ells és l'Institut Nacional d'Oftalmologia (INO), l'únic centre de docència i investigació a escala estatal.

Professionals

- Bolívia compta amb uns 230 oftalmòlegs, la majoria dels quals exerceixen en consultes privades i concentrats en els principals nuclis de població.
- La resta del país pràcticament no té cap oftalmòleg.

Patologies

- La ceguesa i la discapacitat visual afecten a més de 400.000 persones, a causa de patologies com ara cataractes, pterigion, glaucoma i retinopaties.

Ulls de Mali

- Mali està dividit administrativament en vuit regions i un districte que correspon a la seva capital, Bamako.
- La regió de Mopti té una superfície de 79.000 km² i una població superior al milió i mig de persones.
- Mali es caracteritza per disposar d'una economia molt fràgil, principalment vinculada a l'agricultura i a la pesca fluvial.
- La incidència de la pobresa se situa gairebé al 60%, essent principalment rural.
- Un 10% de la població és nòmada.

SITUACIÓ SANITÀRIA

El país té una baixa capacitat d'oferta de serveis i una alta demanda, a causa del predomini de malalties infeccioses, paràsits i derivades de carències alimentàries, així com a la manca d'aigua potable.

Estructura

- L'estructura sanitària de Mali ha centrat els seus esforços en l'atenció primària.
- El sistema de salut segueix un repartiment segons una estructura piramidal de quatre nivells: central, mitjà (s'hi inclou l'Hospital Regional Sominé Dolo de Mopti), operatiu i de primera línia.
- Al districte de Bamako existeix un centre de referència oftalmològica, l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), que té la formació com a missió principal.

Professionals

- La majoria de serveis oftalmològics es concentren a Bamako, on exerceixen el 65% dels oftalmòlegs del país (17 dels 26 professionals).
- El Servei d'Oftalmologia de Mopti compta amb un sol oftalmòleg i tres tècnics superiors d'oftalmologia.

Patologies

- Es calcula que hi ha 150.000 persones cegues, principalment a causa de cataractes, glaucoma, tracoma, defectes de refracció o traumatismes.
- El país disposa d'un Pla Nacional d'Oftalmologia per als anys 2006-2010.

COM HO ACONSEGUIM?

MILLOREM LA SALUT OCULAR DELS PAÏSOS POBRES

Distribució de comissions per territori d'intervenció i objectiu:

	Formació	Mèdica	Prospecció, preparació, seguiment i avaluació	TOTAL
Sàhara	2	3	2	7
Moçambic	7*	2	2	11
Bolívia	8**	3	-	11
Mali	-	-	2	2
TOTAL	17	8	6	31

* Es computen 5 cursos realitzats en el marc de 3 comissions

** S'hi inclouen 3 sessions formatives per videoconferència

Distribució de pacients per territori d'intervenció i tipus d'atenció oftalmològica:

	Consulta	Intervenció quirúrgica	Total pacients tractats
Sàhara	1.958*	234	2.192
Moçambic	1.313	403	1.716
Bolívia	3.489	197	3.686
Mali	-	-	-
TOTAL	6.760	834	7.594

* S'hi inclouen 703 consultes fetes en el marc de les campanyes de prevenció

“La seva mirada reflecteix felicitat i no plor”

Marcela Condori és una anciana boliviana de 70 anys. És vídua i viu a la comunitat de Masaya (situada al departament de La Paz, província de Los Andes), juntament amb la seva filla, el seu gendre i la seva néta. La seva forma de vida es basa en l'agricultura i té uns ingressos molt baixos que únicament li permeten subsistir. Una cataracta bilateral l'ha deixada a les foques durant sis anys, complicant encara més la seva situació personal, econòmica i familiar. Gràcies a la Fundació Ulls del món ha recuperat la visió, de manera que torna a veure-hi.

© Elisenda Pons/Ulls del món

“Ara ja no depèn dels seus familiars, realitza amb completa autonomia les activitats habituals, pot treballar a l'hort, pasturar el seu ramat i anar a llocs que feia sis anys que no visitava a causa de la ceguesa, participa en activitats religioses i comparteix experiències amb els membres de la seva comunitat. La seva mirada reflecteix felicitat i no plor”, explica la treballadora social Maria Alí, que ha fet el seguiment del seu cas.

TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT I CAPACITACIÓ PRÀCTICA DEL PERSONAL

Hem format...

Sàhara

- **5 tècnics d'oftalmologia** en refracció pediàtrica, per poder dur a terme la revisió ocular dels nens i nenes de forma autònoma.
- **11 llevadores, 26 responsables sanitaris i 7 caps de dispensari** en salut ocular infantil i detecció de patologies oculars congènites, a través de cinc xerrades.
- **3 infermers i 1 infermera** de l'Hospital Nacional de Rabuni en instrumentació oftalmològica, nocions generals d'anestèsia i tasques de pre i postoperatori.

Moçambic

- Els **5 oftalmòlegs i 2 residents** que treballen regularment a l'Hospital Central de Maputo han seguit adquirint coneixements en funció de la seva especialitat per tal que, a curt termini, puguin atendre pacients amb patologies d'òrbita i retina, així com implantar pròtesis oculars.
- **20 tècnics d'oftalmologia** dels hospitals regionals i provincials han homologat els estudis fets a Cuba, han millorat les capacitats diagnòstiques i ja poden realitzar cirurgies oculars perifèriques.
- El Dr. **Abel dos Santos** ha completat el tercer any de la beca en règim compartit entre Barcelona i Maputo, que li ha de permetre integrar-se com a oftalmòleg en el servei sanitari públic del seu país una vegada finalitzi l'especialització.
- **2 tècnics d'oftalmologia, 3 infermers i 3 auxiliars d'infermeria** de l'Hospital Provincial d'Inhambane en tècnica quirúrgica i de diagnòstic, cures oftalmològiques i instrumentació.

Bolívia

- **4 residents** (2 de primer any i 2 de segon any) a través de beques perquè es formin a l'Institut Nacional d'Oftalmologia, de manera que, quan finalitzin la formació, el sistema públic del país disposi d'un major nombre d'oftalmòlegs. Tots quatre han completat els seus estudis amb formació en tècnica quirúrgica i de diagnòstic durant les comissions d'Ulls del món i han fet pràctiques en les visites a les comunitats rurals.
- Una **vintena d'oftalmòlegs i residents de l'Institut Nacional d'Oftalmologia** en diferents tècniques relatives a les patologies oftalmològiques més freqüents a través de tres sessions clíniques per videoconferència i cinc sessions magistrals *in situ*, per tal de millorar la qualitat de l'atenció oftalmològica al país.
- **14 metges i metgesses de pediatria d'El Alto** en retinopatia del prematur, perquè puguin detectar les patologies oculars de forma precoç.
- **27 metges i metgesses comunitaris** de la Xarxa de Salut Bolívia Holandès han pogut passar consulta de forma rotativa amb els oftalmòlegs dels hospitals d'El Alto, i han adquirit els coneixements per fer una primera atenció en l'àmbit de la salut ocular.
- **2 oftalmòlogues, 6 infermeres de l'Hospital Municipal Bolívia Holandès i 1 infermera de l'Hospital Municipal Model Corea** en pràctica quirúrgica i de diagnòstic, cures oftalmològiques i instrumentació.

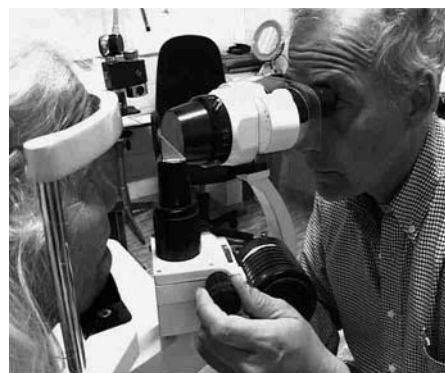
Mali

- **2 residents** de primer any en l'especialitat d'oftalmologia a l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA) a través d'una beca.
- **1 tècnic en muntatge d'ulleres** a l'IOTA, per tal de poder responsabilitzar-se del taller d'òptica de l'Hospital de Mopti una vegada finalitzi la seva formació.

“La formació és la nostra prioritat”

“La formació dels professionals sanitaris ha estat, un any més, la prioritat de les nostres actuacions amb l’objectiu que, a mitjà termini, s’ocupin ells mateixos dels Serveis d’Oftalmologia locals i atenguin les deficiències visuals de la població. S’han organitzat un major nombre de comissions formatives reduint l’activitat assistencial i, consegüentment, la xifra de consultes i intervencions realitzades per Ulls del món. Perquè l’atenció oftalmològica tiri endavant en aquests països cal procurar-los la canya, com sempre diem, i donar-los suport fins que puguin pescar sols”.

Dr. Borja Corcóstegui, vicepresident de la Fundació Ulls del món

© Ulls del món

© Ulls del món

“La gent està contenta quan sap que hi ha un oftalmòleg sahrauí”

L’oftalmòleg sahrauí format per Ulls del món, el **Dr. Jalil Jatri**, ha realitzat atenció oftalmològica als campaments, segons l’acord establert amb la Fundació i el Ministeri de Salut del Govern de la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD); assolint així una de les prioritats del projecte des que es va posar en marxa.

El Dr. Jatri ha viatjat al Sàhara en dos períodes, coincidint en el primer d’ells amb una comissió medicoquirúrgica, i ha realitzat **161 consultes** i **52 intervencions**. La seva estada ha permès ampliar notablement l’atenció oftalmològica i el seguiment dels pacients.

“Em sento orgullós de tornar per ajudar el meu poble. M’omple de satisfacció veure la gent contenta quan sap que hi ha un oftalmòleg sahrauí. La meua estada suposa un avantatge pel que fa a la possibilitat d’atendre les patologies oculars que requereixen un seguiment més proper, com ara el glaucoma. En ser la meua gent, el meu treball és molt útil: domino la patologia sahrauí, utilitzo tècniques quirúrgiques adaptades, parlo l’idioma, les consultes són més ràpides i còmodes...”.

“La formació a distància permet tenir els millors experts i optimitzar recursos”

La Fundació ha celebrat el 2008 la tercera edició del **Cybercampus Ulls del món**, una iniciativa que permet formar a distància els professionals locals en subespecialitats oftalmològiques, a través de cursos per videoconferència. Fins el moment s’ha organitzat en el marc del programa *Ulls de Bolívia*, comptant amb la col·laboració de l’Institut Nacional d’Oftalmologia (INO) i la Societat Boliviana d’Oftalmologia.

El coordinador de les activitats de formació i secretari del Comitè Mèdic d’Ulls del món, **Ricardo Casaroli**, explica que “la iniciativa va néixer per oferir una instrucció teòrica sòlida i uns coneixements d’alta qualitat com a complement a l’activitat formativa de l’INO, amb l’objectiu de millorar el nivell de l’atenció oftalmològica del sistema de salut públic bolivià. En tres anys el model ha rebut elogis i crítiques excel·lents, per tant, podem dir que funciona”.

“A través de les noves tecnologies, es pot aconseguir una comunicació ràpida, fluïda i en temps real entre Barcelona i La Paz, permetent una interacció plena ja que s’hi estableixen torns de debat, s’hi discuteixen els dubtes i s’hi intercanvien experiències. Aquest sistema a distància permet tenir els millors experts en les diferents àrees oftalmològiques i, alhora, optimitzar recursos. A Ulls del món apostem per la formació continuada de qualitat i seguirem en aquesta línia”.

© Ulls del món

© Manel Esclusa/Ulls del món

PROMOCIÓ DE LA SALUT OCULAR, DETECCIÓ PRECOÇ I ESTUDIS DE PREVALENÇA DE PATOLOGIES

Sàhara

- **703 nens i nenes** de les escoles bressol de Smara, l'Aaiun i Auserd han estat revisats pels tècnics d'òptica amb l'objectiu de prevenir malalties oculars de forma precoç. Els infants amb patologies han estat tractats per la comissió pediàtrica.
- S'ha dut a terme la recollida de dades de l'**estudi de prevalença** a càrrec del Dr. Jalil Jatri, d'acord amb un procediment establert pel Departament d'Estadística de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, que ha de permetre determinar les principals patologies oculars que causen ceguesa.

Moçambic

- Els **pacients intervinguts** en el marc de les comissions mèdiques han rebut informació per tal de garantir-ne el seu correcte tractament postoperatori.
- **11 triagems** (auxiliars d'infermeria) de la província d'Inhambane han rebut un curs per fer una primera selecció de pacients i la consegüent derivació de casos. També s'ha realitzat la supervisió del treball dels *triagems* formats l'any 2007 amb una valoració positiva.
- S'ha dissenyat la metodologia per a l'implementació d'un **estudi de prevalença del tracoma** a la província d'Inhambane, a càrrec de l'oftalmòleg Andrés Müller-Thyssen. El document està sent avaluat pel Ministeri de Salut moçambiquès.

Bolívia

- **235 mestres d'educació primària** dels centres escolars de la Xarxa Bolívia Holandès han rebut 10 xerrades sobre la cura de la salut ocular bàsica i la detecció de problemes d'agudesa visual.
- Els **líders comunitaris, representants d'associacions d'adults i pares i mares** de família de 21 comunitats rurals han rebut informació sobre la importància de la higiene ocular i la prevenció de patologies.

© Mercedes de la Rosa/Ulls del món

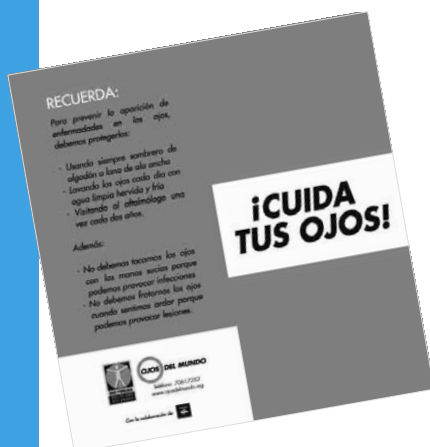

© Ulls del món

“Hem evitat patologies donant algunes pautes de comportament”

En el marc del programa *Ulls de Bolívia*, la Fundació ha distribuït durant l'any uns **30.000 fullets** amb l'objectiu de conscienciar a la societat boliviana sobre la importància de la salut ocular, la prevenció i la detecció precoç de les principals patologies oculars i la derivació als centres sanitaris. Els documents s'han distribuït als hospitals i centres d'atenció primària, així com a les visites a les comunitats i a les escoles.

El representant d'Ulls del món a Bolívia, **Jaime N. Camacho**, explica que “els fullets ens ajuden a completar les xerrades de prevenció que fem als pacients que sol·liciten atenció oftalmològica. La gent els identifica de seguida com a materials d'Ulls del món i amb frases senzilles com ara 'cal rentar-se els ulls cada dia', 'hem d'anar a l'oftalmòleg quan tenim dificultat per veure-hi' o 'porta-hi el nostres fills si tenen problemes per seguir les classes i fer els deures' donem algunes pautes de comportament molt simples però que permeten evitar un bon nombre de patologies oculars”.

© Ulls del món

© Ulls del món

VISIÓ 2020: el Dret a Veure-hi

Ulls del món ha treballat durant el 2008 per tal d'eradicar la ceguesa evitable en els països més vulnerables abans de l'any 2020, d'acord amb els objectius marcats en el programa **VISIÓ 2020: el Dret a Veure-hi**. Es tracta d'una iniciativa conjunta de l'Organització Mundial de la Salut i l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa (IAPB, sigles en anglès), organisme integrat per unes 100 organitzacions internacionals, entre les quals hi ha la Fundació Ulls del món.

© Núria Andreu/Ulls del món

3 Dotem els centres sanitaris

APORTACIÓ DE MATERIAL, EQUIPAMENT I INSTRUMENTAL OFTALMOLÒGIC I ÒPTIC

Sàhara

- **Equipament oftalmològic:** 1 facoemulsificador, 1 tonòmetre d'aire computeritzat, 1 làmpada de fenedura
- **Equipament i material òptic:** 1 plantilladora, 1 projector d'optotips, 1 biselladora, 4.397 ulleres de presbícia, 2.431 ulleres de sol, 4.440 vidres en brut i 3.002 muntures de graduat

Moçambic

- **Equipament oftalmològic:** 1 làser Yag, 1 biòmetre, 1 autorefractòmetre-queratòmetre
- **Equipament i material òptic:** 1 centrador, 1 fornet, 1 plantilladora, 1 projector, 180 optotips, 1 làmpada de fenedura, 1 frontofocòmetre, 1 caixa de proves, unes ulleres de prova, 1 biselladora automàtica, 1 biselladora manual, 1.795 ulleres de presbícia, 1.352 ulleres de sol, 2.060 vidres en brut i 1.815 muntures de graduat

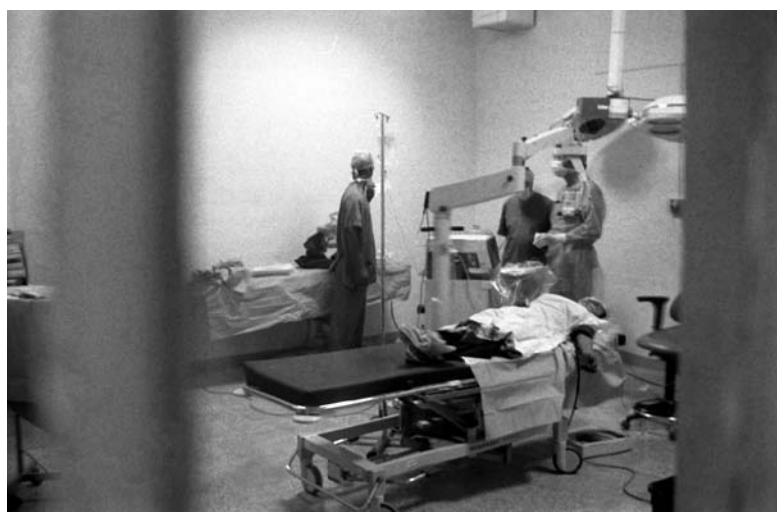
Bolívia

- **Equipament oftalmològic:** s'ha creat un consultori oftalmològic complet a l'Hospital Municipal Model Corea amb 1 autorefractòmetre-queratòmetre, 1 làmpada de fenedura, 1 tonòmetre, 1 oftalmoscopi indirecte, 1 oftalmoscopi directe i 1 retinoscopi. S'ha completat l'equipament del segon quiròfan de l'Hospital Municipal Bolívia Holandès amb 2 regles d'esquiascopia, 1 joc de prismes per a estrabisme, 1 equip d'anestèsia, 1 làser Yag i pinces de cataracta. També s'ha aportat 1 angiògraf a l'Institut Nacional d'Oftalmologia.
- **Equipament i material òptic:** 12 optotips, 2 projectors d'optotips, 1 caixa de proves, unes ulleres de prova, 436 ulleres graduades, 517 de presbícia i 533 de sol

S'ha donat el material oftalmològic necessari per a realitzar les intervencions i consultes previstes en les comissions i per garantir el treball dels professionals locals en el període entre comissions. També s'ha aportat material i equipament no oftalmològic a les infraestructures ja existents.

© Ferran Garcia/Ulls del món

© Ferran Garcia/Ulls del món

“Unes simples ulleres suposen una millora important de la qualitat de vida”

Gairebé el 50% de les persones amb deficiències visuals podrien corregir els seus defectes refractius amb unes simples ulleres, a les quals les persones dels territoris més pobres del món no poden accedir.

A la província d'Inhambane ja disposen, des del mes de maig, d'un **taller d'òptica** que facilita, a baix cost, les ulleres adequades a les persones amb minusvalidesa visual. Es tracta de la segona òptica pública del país, ja que només n'existia una a Maputo. En el transcurs de l'any s'han muntat una mitjana d'una vintena d'ulleres mensuals i se n'han lliurat una dotzena de presbícia.

© Ulls del món

© Ulls del món

El treball del taller d'òptica és possible gràcies a dos tècnics d'oftalmologia i a una tècnica de muntatge, que es responsabilitzen de l'activitat diària de la instal·lació després de ser formats per Ulls del món. La tècnica de muntatge, **Anita Felizarda**, comenta que “per a mi és una satisfacció poder treballar al Banco de Óculos i ajudar els habitants de la província a superar els seus problemes oculars. A part de fer la feina que m'agrada, tinc el privilegi de viure sensacions humanes molt agradables. Els pacients quan els hi lliures les ulleres i s'adonen que milloren la seva visió, et regalen somriures i gestos de complicitat que no tenen preu. I és que unes simples ulleres suposen una millora important de la qualitat de vida”.

En el marc del programa *Ulls de Mali*, també s'ha començat a treballar en el disseny d'un **taller d'òptica a l'Hospital Regional Sominé Dolo**. Actualment, no hi ha cap centre que munti ulleres en tota la regió de Mopti i l'única òptica pública del país és a Bamako, ubicada a les instal·lacions de l'IOTA. Les accions d'aquest any s'han centrat a realitzar un estudi sobre la viabilitat de posar en marxa la instal·lació, identificar-ne la ubicació i definir els materials i equips necessaris.

© Ulls del món

© Ulls del món

ACCIONS PER DONAR A CONÈIXER LA REALITAT OFTALMOLÒGICA DELS PAÏSOS POBRES

Exposicions

Ulls d'Inhambane d'Elisenda Pons. Palau Robert, Barcelona. 18 setembre – 31 octubre

Obrint els ulls al Sàhara de Manel Esclusa i Núria Andreu. Museu d'Art i Història, Reus. 8 octubre - 30 novembre

Ulls del Sàhara d'Elisenda Pons. Centre Cultural Ernest Lluch, Sant Sebastià. 22 desembre - 17 gener 2009

© Ulls del món

© Ulls del món

Xerrades

Ceguesa, pobresa i desenvolupament, a càrrec de Rafael Ribó. Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona. 5 maig

Obrint els ulls al Sàhara, a càrrec d'Illaria Ravai. Teatre Mundial, la Bisbal d'Empordà. 28 maig

Obrint els ulls al món. Lluitant contra la ceguesa evitable als països més pobres, a càrrec de Carlos Móser i Carles Pla. Centre Cultural Metropolità Tecla Sala, l'Hospitalet de Llobregat. 30 octubre

Congressos

Congrés de la Societat Espanyola d'Oftalmologia (presència d'un estand). Sevilla. 24-27 setembre

Esdeveniments solidaris

Setè Aniversari d'Ulls del món. Fundació Joan Miró, Barcelona. 17 juliol

Torneig de Golf Ulls del món. Club Serres de Pals, Girona. 11 octubre

I concurs fotogràfic - Tornar la visió: una altra forma de combatre la pobresa

Difusió a premsa i Internet

170 aparicions als principals mitjans de comunicació catalans, espanyols i internacionals

154 projeccions de l'espot publicitari en espais solidaris cedits per mitjans audiovisuals

25.500 visites anuals a la pàgina web (www.ullsdelmon.org), que ha incorporat nous continguts

4 números del butlletí electrònic trimestral

© Ulls del món

Andreu Alfaro dona una sèrie d'escultures a la Fundació

El reconegut escultor valencià **Andreu Alfaro** ha donat una sèrie d'escultures de l'obra *Ulls del món* a la Fundació, en mostra del seu compromís amb les persones més necessitades. Es tracta d'una escultura conceptual elaborada amb acer inoxidable i marbre, en la qual Alfaro mostra els ulls bruns dels qui no poden percebre la llum i transmet, a la vegada, la força i la integritat de tots els qui lluiten per tornar a veure un futur a la seva vida.

La donació d'Andreu Alfaro s'afegeix a les d'altres artistes de prestigi internacional que col·laboren solidàriament amb la Fundació, com és el cas del pintor **Antoni Tàpies** i el fotògraf **Manel Esclusa**.

La Nit dels Ulls del món

La Fundació ha organitzat el sopar anual de sensibilització, rendició de comptes i recaptació de fons a Barcelona. La setena edició de la **Nit dels Ulls del món** ha tingut lloc a l'Hotel Juan Carlos I, i ha comptat amb la presència de màxims representants de l'àmbit polític, empresarial, cultural i sanitari catalans, i també procedents de Portugal i d'altres comunitats de l'Estat espanyol, com ara Madrid o el País Basc.

Al sopar hi ha contribuït unes 300 persones, la qual cosa posa de manifest el compromís de la societat amb el Dret Universal a la Visió, tot i la delicada situació econòmica actual. L'acte solidari ha estat conduït pel periodista Antoni Bassas i l'actriu Emma Vilarasau, i ha comptat amb la participació de Joan Barril i Joan Ollé, que han emès en directe des de la sala on se celebrava el sopar el programa *El Cafè de la República* de Catalunya Ràdio. La vetllada s'ha tancat amb l'actuació musical de Maria del Mar Bonet, acompanyada per Dani Espasa.

© Toti Ferrer/Ulls del món

© Toti Ferrer/Ulls del món

© Ulls del món

Reconeixements a la Fundació

El president d'Ulls del món, Rafael Ribó, ha estat condecorat el mes de febrer pel president de la República Àrab Sahrauí, Mohamed Abdelaziz, amb la **medalla del 20 de Maig**, la més alta distinció honorífica sahrauí, en consideració als esforços "realitzats per la Fundació per alleugerir el patiment dels refugiats sahrauis, garantint l'atenció sanitària i els equipaments mèdics".

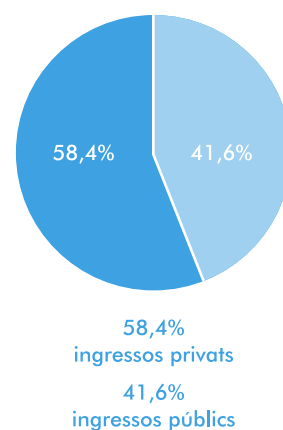

INFORME ECONÒMIC

COM DISTRIBUÏM ELS NOSTRES FONS

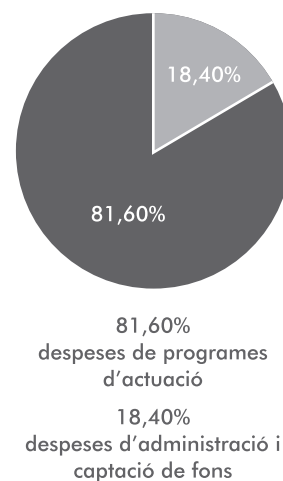
INGRESSOS

INGRESSOS PÚBLICS	731.670,37
Patrons institucionals fundacionals	208.399,00
Altres institucions	523.271,37
INGRESSOS PRIVATS	1.027.613,33
Empreses i entitats	463.845,72
Adherits	30.102,63
Donants esporàdics	117.240,22
Donacions de material i equipament	230.799,88
Ingressos de "La Nit"	174.055,84
Altres ingressos	11.569,04
TOTAL INGRESSOS	1.759.283,70

DESPESES

PROGRAMES D'ACTUACIÓ	1.225.246,41
Cooperació al desenvolupament	1.093.033,81
Tractament oftalmològic	51.167,51
Dotació de material i equipament	567.331,79
Formació	132.946,79
Estudis i campanyes de prevenció	12.389,51
Coordinació tècnica, avaluació i seguiment sobre el terreny	329.198,21
Sensibilització	132.212,60
Difusió externa i campanyes de sensibilització	64.633,89
Despeses operacionals	67.578,71
ADMINISTRACIÓ I CAPTACIÓ DE FONS	276.351,48
Captació de fons	13.888,67
Serveis centrals	259.010,47
Patronat	3.452,34
TOTAL DESPESES	1.501.597,89

* El romanent positiu de l'exercici 2008 s'aplicarà als programes d'actuació de l'any 2009.

COFINANÇADORS I ENTITATS COL·LABORADORES

ENTITATS, EMPRESES I ASSOCIACIONS QUE FAN POSSIBLE EL NOSTRE TREBALL

COFINANÇADORS PÚBLICS

Patrons fundacionals

Ajuntaments

Ajuntament d'Abrera · Ajuntament de Cambrils · Ajuntament de l'Escala · Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat · Ajuntament de Matadepera · Ajuntament de Reus · Ajuntament de Sabiñánigo · Ajuntament de Sant Sebastià/Donostiako Udala · Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet · Ajuntament de Sitges · Ajuntament de Torrent · Ajuntament d'Urretxu/Urretxuko Udala

Altres organismes públics

Consorci Sanitari de Barcelona · Corporació Sanitària de Barcelona · Institut Municipal d'Assistència Sanitària · Servei Català de la Salut

ORGANITZACIONS COL·LABORADORES

Entitats col·laboradores

Laboratoris i organitzacions vinculades amb l'àmbit de la salut

AJL · Alcon Cusí · AMO · Angelini Farmacéutica · Bcn Trade Emplacement · Braun Medical · Col·legi Oficial de Metges de Barcelona · Croma-Pharma · Dicogaf · Digemsa · Etnia Barcelona · Eurooptica · Fundació Jesús Serra · Fundación para la Cooperación y Salud Internacional Carlos III · Hospital General de l'Hospitalet · Jaytesa Uno · Laboratori Aragó · Medical Mix · Novolent · Productos Loring · Rayner · Sangüesa · Sofymed · Sucesores de P. Molina · Suministros Hospitalarios · Topcon · Yodel Internacional

Altres organitzacions que hi donen suport

Bancaja · Bufet Bergós · Caja de Ahorros de Navarra · Caja Madrid Obra Social · Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya · Consorci per a la normalització lingüística · Consuilmóvil · Dones en Acció de Serra · Estels 98 · Fundació Antoni Serra Santamans · Fundació Asposim-Vicenta Verdú · Fundació Cajamar · Fundació Joan Miró · Fundació privada Girbau · Fundació privada Matias Gomà Serra · Fundació privada Miarnau · Golf Serres de Pals, Arenales de Mar · Grupo Hoteles Ercilla · Imagen en Acción · LaQuimera · MRW · Polongo · Techno Trends · Universitat Politècnica de Catalunya · UOC-Campus per la Pau · VK Comunicació

Un agraïment molt especial als centres de salut oftalmològica que durant l'any 2008 han facilitat que desenes de professionals de l'Estat espanyol, Portugal i Argentina hagin participat en els programes de cooperació al desenvolupament de la Fundació Ulls del món.

ÈXITS I REPTES

CAP A LA PERMANÈNCIA

L'any 2008 hem donat un pas endavant en la **permanència** de les nostres actuacions sobre el terreny, reforçant el nostre compromís amb les **administracions públiques** dels països amb els quals col·laborem.

En aquest sentit, els hem donat suport en la definició i execució d'estratègies efectives de desenvolupament oftalmològic en cada territori i hem aconseguit que, per exemple, als campaments de refugiats sahrauís, el Ministeri de Salut de la República Àrab Sahrauí Democràtica hagi adquirit un major grau d'implicació en les polítiques preventives de salut ocular i s'hagi responsabilitzat de la gestió i organització de les activitats del Servei d'Oftalmologia.

Així mateix, hem promogut la continuïtat de l'atenció oftalmològica i òptica a la **població** de cada territori durant tot l'any per part del personal local prèviament capacitat per Ulls del món, en el marc dels seus propis sistemes de salut pública. Concretament, al llarg de l'any:

A banda del treball del Dr. Jalil Jatri sobre el terreny, les consultes i tallers d'òptica dels campaments sahrauís han donat servei durant tot l'any, atenent més de **3.500** pacients, realitzant **1.500** refraccions i muntant unes **400** ulleres.

El personal local de l'Hospital Provincial d'Inhambane ha fet més de **900** consultes i s'ha creat un arxiu d'històries clíniques que permet el correcte seguiment de pacients.

Els professionals de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès i l'Hospital Municipal Model Corea han atès uns **4.500** pacients en el període entre comissions d'Ulls del món, i s'han visitat més de **1.000** persones de les comunitats rurals de l'altiplà bolivià.

Que a través del treball dels professionals de cada territori s'hagin aconseguit aquestes xifres ha estat possible gràcies al fet que hem potenciat la **formació** com la principal estratègia de les nostres activitats de cooperació, conscients que la transferència de coneixement i la capacitació pràctica del personal local són el camí per assolir models sostenibles d'atenció oftalmològica, sense oblidar el control de les patologies oculars, el desenvolupament de les infraestructures i l'assistència sanitària bàsica.

Núria Ramon i Garcia
Directora general

TANCARÀS ELS ULLS AL SEU FUTUR?

AMB LA TEVA AJUDA CONTINUAREM OBRINT ELS ULLS AL MÓN

Nom i cognoms: _____

N.I.F.: _____

Adreça: _____

Població: _____

Codi postal: _____

Telèfon: _____

Adreça electrònica: _____

Sí, vull col·laborar amb la Fundació Ulls del món aportant-hi aquesta quantitat:

☐ 10€ ☐ 30€ ☐ 50€ ☐ Una altra quantitat _____ €

☐ Mensual ☐ Trimestral ☐ Anual ☐ Aportació única _____ €

Vols que la teva quota s'actualitzi anualment amb l'increment de l'IPC?

☐ Sí ☐ No

Sol·licito que fins uns altres avis s'aboni amb càrrec al meu compte els rebuts que, en concepte de quota d'associació, presentarà la Fundació Ulls del món.

Banc o caixa: _____

Codi compte corrent:

ENTITAT	OFICINA	D.C.	Nº COMpte

Data i signatura: _____

També es pot fer la donació a La Caixa.

Compte núm.: 2100 0478 88 0200234832 **GRÀCIES**

La desgravació fiscal és del 25% per a persones físiques i del 35% per a empreses, segons la Llei 49/2002.

MEMÒRIA D'ACTUACIÓ

FUNDACIÓ ULLS DEL MÓN

Tamarit, 144-146, entl. 2a
08015 Barcelona
T: +34 93 451 51 52
F: +34 93 451 47 77
www.ullsdelmon.org
fundacio@ullsdelmon.org